DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI CEVAPLI

6. Sınıf · Türkçe · 6. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

# Türk Dil Kurumu Sunar (Kaşık): İzleme Stratejileri, Anlam Zenginliği, İkileme Yazımı ve Yeni Temaya Giriş

T.D.6.2. Dinlemede/izlemede strateji seçimlerini yönetebilme; yüzey anlamı, görselle iletilen anlamı ve anahtar kelimeleri belirleyebilme · T.D.6.19. Dinlediğinden/izlediğinden hareketle söz varlığını (deyimler, ikilemeler, pekiştirmeler) çözümleyebilme; yazım kurallarını ve öz yansıtmayı uygulayabilme

**HATIRLAYALIM**

- Video etkileşimsiz bir izleme materyalidir; izleme öncesinde amaç belirlenip başlıktan tahmin yürütülür, izleme sırasında yalnız anahtar kelimeler not alınır, izleme sonrasında tahmin kontrol edilip kavram haritası oluşturulur.
- Bilgilendirici içerikte doğrudan söylenen bilgiler yüzey anlamı, sunucunun vurguladığı ve ekranda yazıyla gösterdiği sözcükler ise anahtar kelimeleri oluşturur.
- "Kaşık" sözcüğü gerçek anlamının yanı sıra ölçü anlamı (iki yemek kaşığı un) ve deyim anlamı (bir kaşık suda boğmak, kaşık düşmanı, kaşıkla aş verip sapıyla göz çıkarmak) kazanır.
- İkilemeler ayrı yazılır ve aralarına virgül konmaz (kaşık kaşık, eğri büğrü); pekiştirmeli sözcükler bitişik (sapasağlam, tertemiz), "mı/mi" ile yapılan pekiştirmeler ise ayrı yazılır (güzel mi güzel).

## 1 EŞLEŞTİRME

**Sol sütunda verilen "kaşık" söz varlığı unsurlarını sağ sütundaki anlamlarıyla eşleştiriniz.**

| | | | |
|---|---|---|---|
| a | 1. bir kaşık suda boğmak | a) | Bir kimseye çok öfkelenmek, aşırı kızmak (Deyim) |
| d | 2. kaşıkla aş verip sapıyla göz çıkarmak | b) | Sofrayı paylaşan eş, hanım anlamında şaka yollu kalıp söz |
| b | 3. kaşık düşmanı | c) | Bir kaşık dolusu miktarı belirten ölçü kullanımı |
| c | 4. iki yemek kaşığı un | d) | Yapılan bir iyiliği sonradan kötü bir davranışla boşa çıkarmak (Deyim) |

## 2 BOŞLUK DOLDURMA

**Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun sözcüklerle tamamlayınız.**

seçki | anahtar | tahmin | bitişik | virgül

1. Videoyu izlemeye başlamadan önce başlığa ve görsellere bakarak içeriğe yönelik ____tahmin____ yürütülür.
2. Bilgilendirici videoda sunucunun sıkça vurguladığı ve ekranda yazıyla gösterdiği sözcükler ____anahtar____ kelimedir.
3. Sıfat veya zarfların ilk hecesine "m, p, r, s" harflerinden uygun olanı getirilerek yapılan pekiştirmeler ____bitişik____ yazılır.
4. Tema boyunca ürettiğimiz yazıları ve kelime çalışmalarını tarih sırasıyla ____seçki____ dosyasında biriktiririz.

## 3 ÇOKTAN SEÇMELİ

**Görseldeki dört cümle kartından hangisinde ikilemelerin veya pekiştirmeli sözcüklerin yazımıyla ilgili bir yazım yanlışı yapılmıştır?**

| | |
|---|---|
| 1. Kart | Dedem köydeki işleri ağır ağır bitirip dinlendi. |
| 2. Kart | Annem sofrayı tertemiz örtüyle hazırlayıp kaşıkları dizdi. |
| 3. Kart (!) | Çorbayı kaşık, kaşık içtikten sonra sapa sağlam ayağa kalktı. |
| 4. Kart | Eğri büğrü patikalardan geçerek güzel mi güzel yaylaya ulaştık. |

(A) 1. Kart: Dedem köydeki işleri ağır ağır bitirip dinlendi.
(B) 2. Kart: Annem sofrayı tertemiz örtüyle hazırlayıp kaşıkları dizdi.
(C) 3. Kart: Çorbayı kaşık, kaşık içtikten sonra sapa sağlam ayağa kalktı.
(D) 4. Kart: Eğri büğrü patikalardan geçerek güzel mi güzel yaylaya ulaştık.

## 4 ÇOKTAN SEÇMELİ

**Görseldeki izleme notlarından hangileri videoda doğrudan verilen yüzey anlam bilgisidir, hangileri öğrencinin kendi yorumudur?**

| | |
|---|---|
| I. Not | Sunucu, "kaşık düşmanı" deyiminin şaka yollu "eş" demek olduğunu söyledi. |
| II. Not | Bence sunucu kaşıkla ilgili deyimleri pek sevmiyor olmalı. |
| III. Not | Videoda ekranda tahta bir kaşık ve eski bir sözlük sayfası gösterildi. |
| IV. Not | Bana göre kaşık dünyadaki en eski ve en önemli mutfak sözcüğüdür. |

(A) Yüzey Anlam: I ve III — Kendi Yorumu: II ve IV
(B) Yüzey Anlam: I ve II — Kendi Yorumu: III ve IV
(C) Yüzey Anlam: II ve IV — Kendi Yorumu: I ve III
(D) Yüzey Anlam: III ve IV — Kendi Yorumu: I ve II

## 5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

**İzleme stratejileri, deyimler ve yazım kurallarıyla ilgili ifadelerden doğru olanların D, yanlış olanların Y kutusunu işaretleyiniz.**

| | D | Y |
|---|---|---|
| Video etkileşimsiz bir izleme materyali olduğu için anlamadığımız bölümü durdurup geri sararak yeniden izleyebiliriz. | ☑ | ☐ |
| Deyimlerde yer alan sözcükler her zaman gerçek anlamıyla kullanılır ve başka sözcüklerle değiştirilebilir. | ☐ | ☑ |
| İkilemeler ayrı yazılır ve ikilemeyi oluşturan kelimelerin arasına hiçbir noktalama işareti konmaz. | ☑ | ☐ |
| "masmavi, tertemiz, sapasağlam" gibi pekiştirmeli sözcükler daima ayrı yazılır. | ☐ | ☑ |
| Öz yansıtma yaparken güçlü yönümüzü, gelişmeye açık yönümüzü ve alacağımız önlemi gerekçesiyle yazarız. | ☑ | ☐ |

## 6 KISA CEVAP

**Görseldeki izleme stratejisi kartında Efe, videoyu izlerken sunucunun her cümlesini kelimesi kelimesine yazmaya çalıştığı için videonun yarısını kaçırmıştır. Efe stratejisini nasıl düzeltmelidir?**

| Efe'nin İzleme Hatası (!) | Doğru Üst Bilişsel Strateji |
|---|---|
| Sunucunun her cümlesini yazmaya çalıştı → Videonun yarısını kaçırdı! | Yalnız anahtar kelimeleri not al, gerekirse videoyu durdur ve geri sar. |

**Yalnız anahtar kelimeleri not almalı, kısaltmalar kullanmalı ve ana fikre odaklanmalıdır.**

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.

## 7 TABLOYU TAMAMLA

**Görseldeki dört söz varlığı kartını inceleyerek altı çizili ifadenin türünü (İkileme / Pekiştirme) ve doğru yazım kuralını tabloya yazınız. İlk satır örnektir.**

| | |
|---|---|
| **1. kaşık kaşık yedirmek**<br>Aynı sözcüğün tekrarı | **2. sapasağlam durmak**<br>İlk heceyle güçlendirme |
| **3. eğri büğrü yollar**<br>Ses benzerlikli tekrar | **4. güzel mi güzel sofra**<br>mı/mi edatıyla güçlendirme |

| Karttaki İfade | Söz Varlığı Türü | Yazım Kuralı |
|---|---|---|
| 1. kaşık kaşık yedirmek | İkileme | Ayrı yazılır, virgül konmaz |
| 2. sapasağlam durmak | **Pekiştirme** | **Bitişik yazılır** |
| 3. eğri büğrü yollar | **İkileme** | Ayrı yazılır, virgül konmaz |
| 4. güzel mi güzel sofra | Pekiştirme (mı/mi ile) | **Ayrı yazılır** |

## 8 ŞİFRELİ KELİME

**İpuçlarındaki kavramları kutulara yazarak "anlamı güçlendirmek için iki sözcüğün yan yana ayrı yazılmasıyla oluşan söz grubu" kavramını bulunuz.**

| | |
|---|---|
| Bir videoyu amaç belirleyerek ve not alarak takip etme süreci | İ Z L E M E |
| Türk Dil Kurumu videosuna konu olan saplı küçük sofra aracı | K A Ş I K |
| "Bir kaşık suda boğmak" gibi mecaz anlamlı kalıplaşmış söz öbeği | D E Y İ M |
| Tahmin ettiğimiz kelime ve deyim anlamlarını kontrol ettiğimiz kaynak | S Ö Z L Ü K |
| Tema boyunca üretilen yazıların biriktirildiği dil gelişim dosyası | S E Ç K İ |
| Videoyu izlemeden önce başlık ve görselden içeriği öngörme | T A H M İ N |
| Bilgilendirici metinde doğrudan ve açıkça verilen temel anlam | Y Ü Z E Y |

**Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:**

İKİLEME

## 9 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

**Görseldeki tema sonu öz yansıtma kartını inceleyiniz. "Her şey iyiydi." cümlesinin neden yeterli bir öz yansıtma olmadığını açıklayarak 3 adımlı örnek bir öz yansıtma yazınız.**

**TEMA SONU ÖZ YANSITMA · ÜÇ CÜMLE KURALI**

**1) Güçlü yönüm ve gerekçesi · 2) Gelişmeye açık yönüm ve gerekçesi**

**3) Gelişmeye açık yönüm için bir sonraki temada alacağım somut önlem**

**Gerekçe ve önlem içermez. Örnek: «Acele ettiğim için unuttum; artık kapıya asacağım.»**

## 10 SIRALAMA

**Görselde karışık verilen etkileşimsiz video izleme sürecinin adımlarını (İzleme Öncesi → İzleme Sırası → İzleme Sonrası → Sözlü Paylaşım) 1'den 4'e kadar sıralayınız.**

| 1. İzleme Öncesi | 2. İzleme Sırası | 3. İzleme Sonrası | 4. Sözlü Paylaşım |
|---|---|---|---|
| Amaç ve başlıktan tahmin | Anahtar kelime ve durdurma | Kavram haritası ve sözlük | cümleyle anlatım ve soru |

4 Sözlü Etkileşim: Aldığı notlardan yararlanarak izlediği içeriği üç cümle tekniğiyle arkadaşına anlatmak ve soruları yanıtlamak

2 İzleme Sırası: Sunucunun vurguladığı anahtar kelimeleri ve görsel ipuçlarını gerektiğinde videoyu durdurarak not almak

3 İzleme Sonrası: Tahminin doğruluğunu kontrol etmek, notları kavram haritasına geçirmek ve bilmediği deyimlere sözlükten bakmak

1 İzleme Öncesi: İzleme amacını belirlemek, iki sütunlu not kâğıdını hazırlamak ve başlıktan tahmin yürütmek

## 11 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

**Görseldeki görsel ipucu panosuna göre "Türk Dil Kurumu Sunar (Kaşık)" videosunda ekrana gelen görüntülerle iletilen anlam eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?**

| | |
|---|---|
| **Tahta Çorba Kaşığı**<br>Gerçek anlam (Yemek aracı) | **Tarihî El Yazması Sözlük**<br>Sözcüğün köklü geçmişi |
| **Kaşık Oyunu Ekibi**<br>Halk oyununda ritim çalgısı | **Aile Sofrası Görüntüsü**<br>Deyimlerin günlük yaşam bağlamı |

A Tahta çorba kaşığı görüntüsü → Sözcüğün yemek yeme aracı olan gerçek anlamını hatırlatır.

B Tarihî Dîvânu Lugâti't-Türk el yazması → Kaşık sözcüğünün Türkçenin köklü ve eski bir kelimesi olduğunu gösterir.

C İki elde kaşıklarla oynayan halk oyunu ekibi → Kaşığın kültürümüzde ritim çalgısına dönüştüğünü anlatır.

D Aile sofrası görüntüsü → Kaşık sözcüğünün Türkçede artık hiç kullanılmadığını ve unutulduğunu kanıtlar.

## 12 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

**Görseldeki yeni tema tanıtım kartına göre "Bağımsızlık Yolu" temasının ilk metni olan "Cepheye Koşan At" ile ilgili okuma öncesi hazırlık yapan bir öğrencinin aşağıdakilerden hangisini yapması beklenmez?**

**YENİ TEMA: BAĞIMSIZLIK YOLU · İLK METİN: CEPHEYE KOŞAN AT**

- **Başlık ve görselden Millî Mücadele yıllarına yönelik 2 tahmin yazılır.**
- Olay sırası kâğıdı ve sözlük hazırlanır; 29 Ekim ve tarih ön bilgileri hatırlanır.

A Metnin başlığına ve görseline bakarak olayın Millî Mücadele yıllarında geçtiğini tahmin etmesi

B Olay sırasını takip etmek için not kâğıdı ve bilmediği kelimeler için sözlük hazırlaması

C Metni hiç okumadan ve incelemeden rastgele bir sonuç paragrafı ezberlemesi

D Sosyal Bilgiler dersinden ve 29 Ekim törenlerinden bildiği ön bilgileri hatırlaması